

I DETTE OG DE FØLGENDE TO NUMRE AF ISRAELSMISSIONENS AVIS FEJRE VI 200-ÅRET FOR HANS NICOLAYSENS FØDSEL VED AT GIVE GLIMT FRA HANS LIV OG FÆRDEN

Sønderjyden og jødemissionæren Hans Nicolaysen

Hans Nicolaysen

1803 - 2003

Af Kai Kjær-Hansen

Få andre danskere - om overhovedet nogen - har som Hans Nicolaysen indskrevet sig i jødemissionens historie. Han blev født i Løgumkloster i 1803. I begyndelsen af juni dette år kan man altså fejre hans 200-års dag. Han døde i 1856 som 53-årig og blev gravlagt på den protestantiske kirkegård på Zionbjerget i Jerusalem. Der kan hans gravmæle stadig ses i dag.

Om ingen anden kan det siges: "Historien om Nicolaysens liv er simpelthen historien om den første protestantiske mission til Jerusalem, eller snarere til jøderne i den hellige by." Almindeligvis skal nekrologer tages med et gran salt, men de citerede ord fra en nekrolog over Nicolaysen afspejler den historiske virkelighed. Når den protestantiske kirkes historie i Jerusalem skal skrives, kommer man ikke uden om ham.

Nicolaysen huskes primært som den, der stod i spidsen for bygningen af den første protestan-

tiske kirke i Mellemøsten, nemlig Christ Church i Jerusalem, indviet i 1849 og beliggende lige inden for Jaffaporten i den gamle by i Jerusalem. Han huskes også som talsmand for oprettelsen af et missionshospital for Jerusalems jøder.

Men først og fremmest var han missionær og administrator af missionens aktiviteter. Med en tilsvarende Jesus-lidenskab, som prægede andre protestantiske missionærer i det 18. og 19. århundrede, hvad enten deres mission var rettet mod jøder eller ikke-jøder. Med denne Jesus-lidenskab i hjertet var de rede til give deres liv for, at andre skulle få livet ved troen på Jesus som Messias. Sådan også med Nicolaysen. Hans vision var oprettelsen af en jødekrigsten menighed i Jerusalem. Hans arbejdsgiver var et engelske jødemissionselskab - populært kaldet London Jews Society (LJS), stiftet i 1809. Inskriptionen på hans gravsten begynder: "I treogtyve år en trofast vægter på Jerusalems mure ..." Ordet trofast er et præcist udsagn om Nicolaysen som jøde-missionær.

Kaldet til hedningemission

Ifølge kirkebogen er Hans Nicolaysen født den 2. juni 1803 i Løgumkloster. Han siger selv, at

Hans Nicolaysens fødehjem i Klostergade i Løgumkloster

han er født den 1. juni, den dato som også står på hans gravsten i Jerusalem. Hans far dør i 1808, og hans mor Maren giver ham en from opdragelse. Selv om hun ikke er medlem af Brødremenigheden, tager hun og hendes børn til de årlige missionsfester i Christiansfeld. Ifølge nogle kilder møder han her i 1820 et kald til at blive hedningemissionær. I sin selvbiografiske skitse fra 1853 siger Nicolaysen dog, at det var samværet med en Grønland-missionær, som han var på tur sammen med i Sønderjylland i vinteren 1820, som var det menneskelige red-

skab til, at han hørte kaldet til at blive missionær.

Endnu ikke fyldt 18 år kommer han i marts 1821 til Jänicke's missionskole i Berlin. Her studerer han teologi, missionshistorie og de bibelske sprog samt arabisk. For første gang i sit liv hører han om jødemission. I foråret 1823 henvender London Jews Society sig til Jänicke med en forespørgsel om, han kan anbefale et par missions elever til deres missionsseminarium i England. Jänicke peger bl.a. på Nicolaysen, og herefter studerer denne i England endnu to år - fra 1823 til 1825. Foruden

Pejlemærker: Nicolaysen 1825-1833/34

1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833 1834

Efter at have begravet Dalton i Jerusalem i januar 1826 (se s. 5) rejser Nicolaysen i februar til Beirut og slutter sig til de amerikanske missionærer dér. Han søger kontakt med jøder og distribuerer bibler til dem. Fra november 1826 til juni 1827 har han bopæl i Safed, hvor han studerer hebraisk og jødedom og forsøger at komme i kontakt med jøder.

Tilbage i Beirut juni 1827 har han planer om at rejse til England for at studere medicin. Måske er

han og enkefru Dalton på dette tidspunkt tiltrukket af hinanden. I hvert fald har hun besluttet sig for at vende tilbage til England. Han ledsager hende først til Alexandria og derefter til Malta, men båden, de rejser med, kommer ud i et voldsomt uvejr, og de ender på Cypern. De beslutter sig for at vende tilbage til Beirut og i marts 1828 bliver de gift.

På grund af politiske omstændigheder i området har Nicolaysen base på Malta fra juni 1828. På en rejse til Europa ordineres han i Basel i sommeren 1829.

Med Malta som base foretages to rejser til Nordafrika, hvor han søger kontakt med jøder og distribuerer bibler og traktater. I 1830 får ægteparret deres første datter, og det medfører en eksistentiel krise: de er kommet i tvivl om barnedåbens berettigelse. Nicolaysen begiver sig til London og lader sig overbevise om barnedåbens berettigelse. I slutningen af 1831 får de igen en datter.

I begyndelsen af 1832 forlader familien Nicolaysen Malta og slår sig ned i Syrien. De politiske forhold har ændret sig, og det

er nu muligt for Nicolaysen at få tilladelse til at bo i Jerusalem. I slutningen af 1833 kommer han til Jerusalem og bliver den første protestantiske missionær med tilladelse til at bo i Jerusalem.

Inden det sker, har han og de amerikanske missionærer i fællesskab besluttet, at der mindst skal være to missionærfamilier i Jerusalem. I foråret 1834 kommer den amerikanske missionærfamilie Thomson til Jerusalem.

Alt ser således lyst ud. Endelig kan visionen om en missionsstation i Jerusalem virkeliggøres.

Men jordskælv, krig, pest og hungersnød formørker de to missionærfamiliers liv og gerning i 1834.

Det vender vi tilbage til i næste nummer af Israelsmissionens Avis.

Mindeplade på Nicolajsens føde hjem i Løgumkloster

sprogstudier lægges der nu vægt på studier af jødedom og af emner, der er relateret til jødemission. Kaldet til at blive hedningemissionær er nu blevet et kald til at blive jødemissionær.

Komiteen i London har på det tidspunkt i fem år arbejdet ihærdigt på at oprette en protestantisk missionsstation i Jerusalem. De er overbevist om, at lægen Dalton nok skal få tilladelse til at bosætte sig i Jerusalem - fordi han er læge. De regner med, at Nicolajsen også kan få en sådan tilladelse ved at knytte ham til

Dalton, ikke som lægemissionær, men som læg-missionær i Jerusalem med særligt henblik på at missionere blandt de tyske jøder i den hellige stad.

I foråret 1825 er Nicolajsen på et kort besøg i Løgumkloster og siger farvel til sin mor og familie. Næste gang han kommer på besøg i Løgumkloster er i 1852 - og da var hans mor død nogle år tidligere.

Den 10. august 1825 sejler han fra Londons havn og ankommer til Beirut 21. december. Et karakteristisk træk ved Nicolajsen er, at

når han har fået en opgave, handler han prompte. I Beirut knytter han forbindelse til nogle amerikanske missionærer, som han finder sig åndsbeslægtede med. Denne kontakt uddybes med årene, og uden denne kontakt er det svært at forestille sig, at Nicolajsen kunne blive det, han blev.

Allerede den 3. januar 1826 kommer Nicolajsen til Jerusalem. Han er klar til at påbegynde sit arbejde som læg-missionær sammen med lægemissionæren Dalton. Så let gik det ikke.

“AT VISE TROSKAB, NÅR DET DREJER SIG OM MISSION, ER VIGTIGERE END AT HAVE SUCCES”

Nicolajsens kald til Jerusalem sættes på prøve

Da Nicolajsen den 3. januar 1826 om eftermiddagen ankommer til Jerusalem første gang, er han overbevist om, at nu skal det kald, som han har fået fra Gud og mennesker til at være missionær i Jerusalem, virkeliggøres. Sådan gik det ikke. Hans kald blev sat på prøve.

På ankomstdagen til Jerusalem den 3. januar 1826 skriver Nicolajsen - på det tidspunkt kun 22 år - i sin dagbog om sit første møde med sin kommende missionskollega, dr. Dalton:

“... Jeg havde den glæde at møde og hilse på denne kære broder i Herren, som jeg ved Guds nåde håber at skulle tilbringe mange lykkelige dage sammen med i vort fælles arbejde i Herrens vingård. Resten af dagen blev tilbragt i samtale om arten og vigtigheden af vort arbejde og om forskellige emner i forbindelse med det. Vi sluttede dagen med sammen at læse i Skriften og med bøn.”

Fra at være én er de blevet to, en forøgelse af missionærstaben på hundrede procent! Glæden og

optimismen hos de to missionærer er stor. Men mange lykkelige dage” fik de dog ikke sammen “i Herrens vingård”.

På en tur til Betlehem og omegn bliver dr. Dalton nemlig syg. Nicolajsen bringer ham tilbage til Jerusalem. Den 19. januar er Dalton fuldt på det rene med, hvor det bærer hen. Til Nicolajsen siger han: “Jeg tror, at jeg er tæt på mit hjem.” Om den efterfølgende samtale skriver Nicolajsen bl.a:

“Jeg spørger ham [Dalton], om han havde noget specielt på hjerte med hensyn til missionen i dette land eller sagen i almindelighed. Hertil svarede han: ‘Sig til komitéen, at vennerne af sagen i England har alt for høje tanker om, hvad der er udrettet her, for hvad angår oprettelsen af en mission i Jerusalem, eller noget andet sted i landet, er der endnu intet blevet gjort.’”

Den 25. januar 1826 dør Dalton og begravnes næste dag. Den unge 22-årige missionær Nicolajsen står alene. Han har ikke tilladelse til at bosætte sig i Jerusalem, den by han var udset til at virke i. Han har intet andet valg

end at rejse tilbage til Beirut og søge støtte hos de amerikanske missionærer, der bor dér, hvilket han gør i februar måned. Her træffer han igen enkefru Dalton. I juli måned er han med til at lægge hendes knapt et år gamle barn i graven. På et halvt år har hun mistet både mand og barn. Tilbage har hun sønnen George - knapt to år gammel.

Hvordan Nicolajsens liv formede sig de efterfølgende år, angives på s. 4 i stikord. Nicolajsens troskab mod sit kald til at blive missionær i Jerusalem gør indtryk. Her blot to pointer, som jeg mener vi kan lære af og lade os udfordre af:

For det første: Nicolajsen troede, Gud havde kaldet ham til at begynde som missionær i Jerusalem i januar 1826. Først i slutningen af 1833 kan han bosætte sig dér. Troskab mod Guds kald til at bosætte sig i Jerusalem - det betyder for Nicolajsen at skulle vente næsten otte år.

For det andet: Nicolajsen havde store forventninger til, at jøder skulle tage imod evangeliet og blive døbt. Den første dåb af en jødisk familie, som han forretter, finder sted i april 1839. Troskab mod Guds kald - det betyder for Nicolajsen at skulle vente næsten 14 år på at se et sådant resultat af sit arbejde.

